

O POTRIVIRE PERFECTA

(din volumul Vântul schimbării, — The Winds of Change, 1988)

Jan Bradstone rătăcea trist printr-un nou oraș, când a fost oprit de un grup de oameni ce se îngrămădeau în fața ușii deschise a unui supermagazin. Primul său gând a fost să se întoarcă și să fugă, dar nu a reușit să-l ducă până la capăt. Fără să vrea, fascinația groazei l-a atras, făcându-l să se apropie de mulțime.

Pesemne că, pe fața lui, curiozitatea îi întipărise un mare semn de întrebare, fiindcă un individ de pe margine i-a explicat politicos ce se întâmpla.

— Șah trei-D. E un joc trăsnet!

Bradstone știa cum mergeau lucrurile. De obicei, erau cinci-șase persoane care se sfătuiau la fiecare mutare, în strădania lor de a bate calculatorul. Existau, însă, toate șansele să piardă. Șase zerouri adunate dau tot zero. Privirea sa a prins strălucirea insuportabilă a ecranului și ochii i s-au închis în fața ei. S-a întors plin de amărăciune, și abia atunci a observat o structură improvizată, alcătuită din opt table de șah puse în echilibru una peste alta, pe picioare de lemn.

Table de șah obișnuite. Piese de șah din plastic.

— Ia te uită! a exclamat el surprins.

— Nu avem cum să ajungem până acolo! s-a justificat tânărul de la tabla multiplă. Am construit asta ca să-i putem urmări. Ușor, să n-o dărâmi!

— Asta e poziția de acum? a întrebat Bradstone.

— Exact. Tipii se ceartă de zece minute în legătură cu viitoarea mutare.

Bradstone s-a uitat cu patimă la poziție.

— Dacă mutați tura de la beta-B-6 la delta-B-6, căpătați avantaj, a sugerat el, fermecat de ceea ce vedea.

Tânărul a privit cu atenție tablele de șah.

— Ești sigur?

— Bineînțeles că sunt sigur. Indiferent ce-ar face calculatorul, până la urmă tot o să piardă o mutare ca să-și apere regina.

Din nou studiu. Apoi, tânărul a strigat în direcția mulțimii:

— Hei, voi de-acolo! Un tip zice c-ar fi bine să săltați tura două nivele.

Dinspre grupul din mijloc s-a auzit un oftat colectiv, iar o voce a ripostat:

— M-am gândit și eu la asta.

Alta:

— M-am prins. Există posibilitatea ca regina să devină vulnerabilă. Nu văzusem asta.

Cel ce vorbise ultimul s-a întors apoi spre locul de unde venise sugestia.

— Hei, tu! tipul care a făcut propunerea! Nu ne faci onoarea să tastezi tu mutarea?

Bradstone s-a dat înapoi câțiva pași, cu fața schimonosită de groază.

— Nu... Nu... Nu joc.

Fără să mai dea nici o explicație, s-a răsucit pe călcăie și s-a grăbit să se îndepărteze.

Îi era foame. În mod periodic, îi era foame.

Din când în când, dădea peste tarabe cu fructe aparținând micilor comercianți care găsiseră vreun spațiu neglijabil în interstițiile unei economii total computerizate. Dacă era atent, putea să se retragă din preajma lor cu vreun măr sau cu vreo portocală.

Era o situație înfricoșătoare. Există oricând riscul de a fi prins, iar în acest caz ar fi fost pus să plătească. Avea bani, desigur — fuseseră foarte drăguți cu el — dar cum ar fi putut să-i satisfacă pe cei păgubiți?

Și totuși, în fiecare zi, în diverse ocazii, trebuia să se confrunte cu transferuri de fonduri, să-și folosească de nenumărate ori cartea de credit. Asta însemna, însă, o nesfârșită umilire.

Într-un târziu, s-a trezit că ajunsese în fața unui restaurant.

N-ar fi fost exclus ca mirosul mâncării să fi fost acela care să-i fi amintit că îi era foame.

S-a uitat cu precauție pe geam. Înăuntru se aflau câteva persoane care mâncau. Prea multe. Chiar și una sau două ar fi fost indeajuns pentru a-i provoca palpitații. Nu dorea să devină centrul atenției pentru o mulțime de ochi ce urmau să-l fixeze plini de milă.

S-a întors, cu stomacul chiorăindu-i de foame, și a observat că nu era singurul care spiona prin geam. Un băiat făcea același lucru, un puști de vreo zece ani, dar acesta nu arăta cine știe ce infometat.

— Salut, tinere! l-a interpellat Bradstone, încercând să adopte un ton degajat. Ți-e foame?

Puștiul l-a privit cu suspiciune și s-a dat încet înapoi.

— Nu.

Bradstone n-a schițat nici o mișcare care să indice că ar fi intenționat să se apropie de el. Dacă ar fi făcut-o, fără îndoială că băiatul ar fi rupt-o la fugă.

— Pun pariu că ești destul de mare ca să faci singur comanda. Poți să ceri un hamburger sau orice altceva, sunt sigur de

asta, l-a momit Bradstone;

În cele din urmă, mândria a învins neîncrederea.

— Bineînțeles! exclamă puștiul. Oricând!

— Dar nu ai o carte de credit personală, nu-i așa? Prin urmare, nu poți să completezi comanda. Am sau nu dreptate?

Băiatul se uita lung la el cu niște ochi căprui, mari, în care încă se mai citea o umbră de neîncredere. Era curat îmbrăcat și avea un aer inteligent.

— Am să-ți spun acum ce-o să facem, și-a continuat Bradstone munca de lămurire. Eu am o carte de credit — sunt dispus să ți-o împrumut ca s-o folosești pentru comandă. Ia-ți un hamburger sau altceva, ce vrei tu. În plus, poți să-mi iei și mie ceva. O costiță de vacă de-aia bună și o porție de cartofi prăjiți și niște suc de fructe și niște cafea. Mai cere și două bucăți de plăcintă cu mere, dintre care una va fi a ta.

— Trebuie să mă duc acasă să mănânc! a protestat băiatul.

— Ce rost are? Cu ocazia asta, îl ajuți pe taică-tău să economisească niște credite... Sunt sigur că tipii de-aici te cunosc.

— Am mâncat în restaurantul ăsta cu ai mei de mai multe ori.

— Vezi că am dreptate? Mai mănâncă o dată. Numai că, de data asta, tu vei folosi cartea de credit. Tu vei alege — exact ca un om mare. Haide, intră tu primul!

Din cauza încordării, Bradstone simțea cum stomacul i se zvârcolește. Ceea ce făcea acum avea sens pentru el și nu-i cauza copilului nici un rău. Oricine altcineva însă, care l-ar fi urmărit, ar fi putut să tragă niște concluzii oribile și total greșite.

Ar fi putut să se explice dacă i s-ar fi dat o șansă, dar ar fi fost extrem de umilitor ca toată lumea să-și dea seama că se văzuse nevoit să manipuleze un copil pentru a-l determina să facă un lucru pe care el însuși nu putea să-l facă!

Puștiul a ezitat o clipă, apoi a intrat în restaurant și Bradstone l-a urmat, păstrând o distanță prudentă. În scurt timp, cei doi aleseseră o masă și se așezaseră la ea, față în față.

Bradstone i-a zămbit băiatului și i-a întins cartea de credit, ce-i înțepa neplăcut mâinile. Trăia un sentiment de ușurare că putea să scape de ea, de strălucirea ei cumplită, metalică, inumană, care-i provoca sistematic contracții ale mușchilor din jurul ochilor. Nu putea suporta s-o privească.

— Hai, băiete, du-te și alege, i-a spus el încet. Orice vrei tu.

Băiatul nu mințise. Știa să se folosească la perfecție de micul terminal — degetele îi zburau peste taste.

— Costiță pentru dumneavoastră, domnule. Suc de fructe. Plăcintă cu mere. Cafea. Vreți și salată, domnu? — Vocea îi căpătase un accent afectat, vrând parcă a spune "gata, sunt mare acum". — Maică-mea comandă întotdeauna salată, dar mie nu-mi place.

— Cred că o să gust un pic, totuși. Salată verde asortată. Au de-asta? Dreasă cu vinegretă... Te descurci?

— Nu văd pe nicăieri vine-nu-știu-cum... Poate că asta e.

În cele din urmă, Bradstone s-a ales cu salată cu sos de muștar, după cum avea să constate mai târziu, dar mergea și așa. Băiatul a folosit cartela cu o naturalețe și o îndemânare care au deșteptat o invidie amară în sufletul lui Bradstone, în ciuda faptului că bărbatul își simțea stomacul întors pe dos în fața acestui spectacol.

După ce a isprăvit, băiatul i-a înapoiat cartea de credit.

— Cred că ați avut destui bani, a rostit el cu un aer important.

— Mai ții minte câți? l-a întrebat Bradstone.

— A, nu, nu-i frumos să te uiți — așa zice tata. Voiam să spun că nu a fost refuzată, prin urmare sunt destui pentru mâncare.

Bradstone și-a înăbușit sentimentul de dezamăgire. Nu putea să citească cifrele și nu reușea să se hotărască să solicite ajutorul altora. Până la urmă, probabil că avea să fie nevoit să meargă la o bancă și să încerce să găsească vreo modalitate prin care să-i determine pe cei de acolo să-i spună câți bani mai avea.

— Cum te cheamă, fiule? a încercat el apoi să infiripe o discuție.

— Reginald.

— Și ce anume înveți acasă în ultima vreme, Reginald?

— Mai ales aritmetică, fiindcă tata zice că trebuie, și despre dinozauri, că ăștia îmi plac. Tata zice că dacă mă țin de aritmetică, am șanse să aflu cum e cu dinozaurii. Pot să-mi programez calculatorul ca să-mi reprezinte mișcarea dinozaurilor. Știți cum merge un brontozaur pe uscat? Trebuie să-și balanseze gâtul în așa fel încât centrul lui de greutate să rămână în permanență între șolduri. Își ține capul sus, ca o girafă, doar când e în apă. Atunci... Uitați, a venit hamburgerul meu. Și ce-ați vrut dumneavoastră.

Toate sosiseră pe bandă rulantă și se opriseră la locul convenit.

Gândul unui adevărat ospăț, obținut fără nici o umilire, a șters din mintea lui Bradstone nostalgia provocată de folosirea unui calculator pentru accesul neîngrădit la informații.

Reginald a tușit ușor, apoi i-a adus la cunoștință, cât se poate de politicoasă:

— O să-mi mănânc hamburgerul la teighea, domnule!

— Sper să fie un hamburger bun, Reggie! i-a urat bărbatul în loc de "adio".

Bradstone nu mai avea nevoie de băiat — recunoștea că se simțea ușurat că plecase.

Cineva de la bucătărie, fără îndoială un tehnician de la Întreținerea Calculatoarelor, își făcuse apariția la teighea și intrase prietenește în vorbă cu Reginald — ceea ce, de asemenea, reprezenta o ușurare.

Nu exista nici o îndoială în privința profesiei individului. Pe cei de la IC îi recunoștea întotdeauna după aerul lor leneș, specific oamenilor importanți, după felul cum lăsau să se înțeleagă că întreaga lume se sprijinea pe umerii lor.

Dar pe Bradstone îl interesa mai mult mâncarea. Era prima masă adevărată de care se bucura, de mai bine de o lună.

Numai după ce și-a savurat festinul pe îndelete, Bradstone s-a apucat să studieze localul în care se afla. Băiatul plecase de mult. Bărbatul s-a gândit cu tristețe la faptul că măcar acesta, cel puțin, nu îl compătimise, nu adoptase un aer condescendent, nu făcuse pe șeful. Nu fusese îndeajuns de mare pentru a considera ciudată întâmplarea; folosind terminalul de calculator, se concentrase doar asupra dorinței de a demonstra că era cu adevărat matur.

Matur!

Acum, restaurantul nu mai era atât de aglomerat. Cel de la IC se afla tot în spatele teighelei, studiind probabil instalația computerizată.

Asta era, și-a spus Bradstone cu strângere de inimă, principala ocupație a specialiștilor în tehnică din întreaga lume — să programeze, să reprogrameze, să regleze, să verifice mereu acei mici curenți electrici ce controlau munca fiecăruia de pe lumea asta — sau aproape a fiecăruia.

Senzația internă caldă și confortabilă, dobândită în urma consumării unei fripturi excelente, trezise în el dorința de răzvrătire. De ce să nu acționeze? De ce să nu încerce să facă ceva în privința asta?

L-a privit fix pe cel de la IC până i-a atras atenția și l-a interpelat cu o bună dispoziție care până și lui i se părea nefirească:

— Prietene, presupun că există avocați în orașul ăsta.

— Întocmai.

— Ce zici, ai putea să-mi recomanzi unul bun pe-aici, prin apropiere?

— Găsiți tot ce vă trebuie la poștă, în cartea de telefon a orașului, i-a răspuns politicos tehnicianul. E de ajuns să tastați cuvântul "avocat".

— Vreau să zic unul bun. Un tip deștept, dintre aceia care apără cauze pierdute, dacă mă înțelegi.... a insistat el râzând, în speranța de a smulge măcar un zâmbet de la celălalt.

Strădaniile lui, însă, n-au fost încununate de succes.

— Sunt toți prezentați acolo, a replicat monoton tehnicianul. Scrieți ce aveți nevoie și veți obține evaluările, vârsta, adresa, lista de cazuri apărute, onorariul cerut... Puteți afla tot ce doriți, dacă tastați ce trebuie. Mașinăria merge, am verificat-o săptămâna trecută...

— Nu asta vreau să spun, bătrâne.

Sugestia de a apăsa tastele unui calculator îi provocase obișnuitul frison pe șira spinării.

— Vreau sfatul tău personal, înțelegi? a adăugat el, rânjind condescendent.

Tehnicianul IC a scuturat din cap.

— Eu nu sunt fișier de calculator.

— La naiba, ce-i cu tine, omule? a exclamat Bradstone. Un avocat. Orice avocat. Există cumva vreo lege care să-ți interzică să cunoști ceva fără să fie nevoie să umbli la calculator?

— Accesarea cărții de telefon nu costă decât zece cenți. Dacă ai pe cartelă mai mult de zece cenți, care e problema? Nu știți să folosiți cartela? Sau sunteți cumva...

Individul a căscat ochii mari, dându-și brusc seama cu cine avea de-a face.

— Oh!... Fir-ai să fii de... *De aia* l-ai pus pe Reggie să-ți comande mâncarea! Ascultă, n-am știut că...

Bradstone s-a dat câțiva pași înapoi, apoi s-a răsucit pe călcăie, cu intenția vădită de a părăsi localul. În graba sa, aproape că s-a izbit de un bărbat solid, rumen la față și cu un început de chelie.

— Un moment, vă rog! l-a oprit necunoscutul. Nu sunteți dumneavoastră persoana care i-a cumpărat fiului meu un hamburger, cu puțină vreme în urmă?

Bradstone a ezitat o clipă, apoi a încuviințat din cap. Avea cerul gurii uscat de încordare.

— Aș vrea să vă plătesc pentru el. E în regulă, știu cine sunteți și voi folosi cartea de credit pentru dumneavoastră.

— Dacă vrei un avocat, tipule, s-a băgat în vorbă tehnicianul, domnul Gold este unul dintre cei mai buni.

În ochii lui Bradstone a licărit o scânteie de interes.

— Da, sunt avocat, dacă asta căutați, a spus Gold. De fapt, am ajuns să vă cunosc grație profesiei mele. Vă asigur că v-am urmărit cazul cu foarte mare atenție, iar când Reggie a sosit acasă spunând că a mâncat deja și că a folosit cartea de credit a unui necunoscut, am bănuit cine ați putea fi, după descrierea lui... Și acum, firește, nu mi-a fost greu să vă recunosc...

— Putem discuta între patru ochi? s-a interesat Bradstone.

— Casa mea se află doar la cinci minute de mers pe jos.

Acum stăteau într-o sufragerie nu tocmai luxoasă, dar foarte confortabilă.

— Dacă doriți, vă pot oferi de la bun început un onorariu! i-a propus Bradstone interlocutorului său.

— Știu că dispuneți de suficiente fonduri, a răspuns avocatul. Mai întâi, însă, spuneți-mi care este problema.

Cum stătea tolănit în fotoliu, Bradstone s-a aplecat în față și a început să povestească, punând mult suflet în vorbele sale:

— Dacă mi-ați urmărit cazul, știți atunci că am avut parte de o pedeapsă neobișnuită și extrem de crudă. Sunt prima persoană care a primit o asemenea sentință. Combinația de hipnoză și neurocondiționare directă nu a fost pusă la punct decât recent. Natura condamnării mele nu avea cum să fie înțeleasă. Trebuie să fiu eliberat de acest calvar.

— Ați fost supus unei proceduri juridice corespunzătoare și nu au existat dubii în privința vinovăției dumneavoastră..., a intervenit Gold.

— Nu contează! Înțelegeți-mă, vă rog! Trăim într-o lume total computerizată. Nu pot să fac nimic, nicăieri: nu pot să obțin informații... nu pot să mă hrănesc... nu pot să mă distrez... nu pot să plătesc nimic sau să verific ceva, sau pur și simplu să fac

ceva, fără să folosesc un calculator. Numai că eu am fost astfel condiționat, după cum bine știți, încât să nu fiu în stare să mă uit la un calculator fără să mă doară ochii, sau să ating vreunul fără să mă trezesc cu bășici la degete. Nici măcar nu pot să umblu cu propria-mi carte de credit sau măcar să *mă gândesc* că o folosesc, fără să mă apuce durerea de cap.

— Da, știu toate astea, l-a întrerupt din nou Gold. Știu, de asemenea, și că vi s-au pus la dispoziție fonduri mai mult decât suficiente pe toată durata pedepsei, și că toți cetățenii au fost rugați să adopte o atitudine de înțelegere față de dumneavoastră și să vă acorde ajutorul lor. Nu cred că aveți de ce vă plânge...

— Dar eu nu *vreau* asta! Nu *vreau* ajutorul și mila lor. Nu vreau să fiu un copil neajutorat într-o lume de adulți. Nu vreau să fiu un analfabet într-o lume care știe să citească. Ajutați-mă să pun capăt pedepsei! Au trecut aproape treizeci de zile de când mă zvârcolesc în chinurile iadului. Nu pot să mai îndur alte unsprezece luni la fel de groaznice.

O vreme, Gold a căzut pe gânduri, încercând să găsească o soluție.

— Ei bine, a spus el într-un târziu, am să vă cer un prim onorariu, pentru a putea deveni reprezentantul dumneavoastră legal, și mă voi strădui să fac tot ceea ce e cu putință pentru dumneavoastră. Trebuie să vă avertizez, însă, că nu cred că veți avea șanse mari de reușită.

— De ce? La urma urmei, n-am sustras decât cinci mii de dolari...

— Aveți de gând să sustrageți o sumă mult mai mare, acesta este un fapt dovedit, dar ați fost prins înainte de a trece la fapte. A fost o fraudă prin computer deosebit de ingenioasă, pe măsura binecunoscutului dumneavoastră talent la șah, dar, cu toate acestea, rămâne o crimă. După cum ați spus, în zilele noastre totul este computerizat și nu există pas, oricât ar fi el de mic, care să nu implice și prezența calculatorului. Prin urmare, a face fraudă cu ajutorul calculatorului ar însemna distrugerea a tot ceea ce reprezintă structura esențială a civilizației. Asta este o crimă îngrozitoare, care trebuie să fie drastic descurajată.

— Vă rog din suflet să nu-mi țineți predici!

— Nu vă țin predici, doar vă explic. Ați încercat să distrugeți un sistem și, drept pedeapsă, sistemul a fost distrus pentru dumneavoastră. Trebuie să recunoașteți că nu v-au fost impuse și alte restricții. Dacă sunteți de părere că viața dumneavoastră a devenit insuportabilă, asta arată doar cât de groaznic este faptul că ați încercat, în maniera dumneavoastră, să distrugeți sistemul pentru toată lumea.

— Dar un an este prea mult!

— Ei, presupun că și o perioadă mai scurtă va rămâne totuși un exemplu suficient de puternic pentru a-i descuraja pe alții care ar dori să vă calce pe urme. Voi face tot posibilul... dar mi-e teamă că intuiesc ce va spune legea.

— Ce anume?

— Va spune că dacă pedepsele ar trebui să fie concepute pe potriva crimelor, cea pe care ați primit-o dumneavoastră reprezintă o potrivire perfectă.
